

Uzņēmuma gada pārskats par 2016. gadu

Būtiskākās izmaiņas, kas uzņēmuma grāmatvedim jāņem vērā, sastādot 2016. gada finanšu pārskatus atbilstoši jaunā Gada pārskatu un konsolidēto pārskatu likuma (turpmāk – Likums) prasībām:

- **Finanšu pārskatu forma.** Faktiski ir jāsagatavo divi pārskati – standarta un elektronisko pārskatu EDS vidē. Papildus “papīra” finanšu pārskatiem (skenētu failu veidā) EDS sistēmā jāaizpilda arī visu finanšu pārskatu strukturēto “elektronisko norakstu”. Šobrīd EDS pieejamās finanšu pārskatu “elektroniskā noraksta” veidlapas daudzos gadījumos satur neprecizitātes, kā arī neskaidru informācijas izklāstu. Līdz ar to, jāseko VID skaidrojumiem par “elektroniskā noraksta” aizpildīšanas kārtību
- **Bilances posteņi.** Ieguldījuma īpašumi, bioloģiskie aktīvi un pārdošanas turēti ilgtermiņa ieguldījumi nav uzrādāmi atsevišķos posteņos, bet gan iekļaujami attiecīgi pamatlīdzekļu vai krājumu sastāvā. Šīm aktīvu kategorijām vairs nav pieļaujams novērtējums pēc patiesās vērtības. Bez tam, nodokļu likumos (UIN) atrunāts, ka ar vārdu “pārvērtēšana” saprot arī “novērtēšanu patiesajā vērtībā”. Savukārt, dažiem aktīvu un saistību posteņiem ir mainīti novērtēšanas principi:
  - ✓ Uzņēmuma nemateriālo vērtību un citus nemateriālus aktīvus ar nenoteiktu lietošanas laiku jānoraksta lietderīgas lietošanas laikā, bet ne ilgāk kā 10 gados (iepriekš bija iespējams veikt tikai vērtības samazinājuma testu). Papildus, nodokļu kontekstā - UIN aprēķināšanai vajadzībām, ņem vērā pamatlīdzekļu aplēstās nojaukšanas, atjaunošanas un likvidācijas izmaksas;
  - ✓ Jāveic pamatlīdzekļu pārvērtēšanas rezerves samazināšana par attiecīgu daļu no pārvērtētā pamatlīdzekļa ikgadējā nolietojuma apjoma (iepriekš pārvērtēšanas rezerves bija iespējams samazināt tikai pie attiecīgā pamatlīdzekļa atsavināšanas);
  - ✓ Saņemtais finansējums neatkarīgi no tā avota (valsts dotācijas, ES struktūrfondu finansējumi) jāatzīst tā saņemšanas brīdī;
  - ✓ Būvlīguma izpildes pakāpes noteikšanai tagad ir atļauta ne vien izmaksu metode, bet arī ieņēmumu un fizisko apjomu metodes;
  - ✓ Salīdzinot ar Starptautisko grāmatvedības standartu un ar Latvijas grāmatvedības standarta “Noma” projektu, secināms, ka nomas līgumu uzskaitē tiks vienkāršota, tostarp nomas maksājumi atbilstoši

- operatīvās nomas līgumiem jāatzīst periodā, kad tie radušies (iepriekš - pēc lineārās metodes nomas perioda laikā);
- ✓ Likuma piemērošanas noteikumos, ko izdevis Ministru kabinets, ir detalizētāk aprakstīta atsevišķo finanšu pārskatu posteņu uzskaites politika. Vienlaikus tiek gaidīti jauni pārejas noteikumi uzņēmumu grāmatvedības politikas maiņu, kas var atstāt būtisku efektu uz pārskata vai iepriekšēja gada finansiālo rezultātu;
  - ✓ Ja izpildot jaunā Likuma prasības, nav iespējams nodrošināt “patiesu un skaidru priekšstatu” par finanšu pārskatiem, uzņēmums drīkst atkāpties no Likuma prasībām un izmantot Starptautiskos grāmatvedības standartus.
- **Atliktais nodoklis, UIN avansa maksājumi un nodokļu zaudējumi.** Uzņēmumiem vairs nav jāaprēķina un jāatzīst atliktais nodoklis. Papildus, saskaņā ar grozījumiem UIN likumā, nav vairs pašiem jāaprēķina avansa apmērs par 2017. gadu – to tagad pēc deklarācijas saņemšanas darīs VID, pie tam, nepiemērojot CSP noteikto patēriņa cenu indeksu. 2016. gads arī būs beidzamais, kad uzkrātie nodokļu zaudējumi varēs tikt izmantoti 100% apmērā. Sākot ar 2017. taksācijas gadu, nodokļu zaudējumus var segt 75% apmērā no konkrētā uzņēmuma gada apliekamā ienākuma, bet par atlikušiem 25% būs jāmaksā nodoklis (15% UIN).
  - **Atvieglojumi mikro un mazajiem uzņēmumiem.** Likums sagatavots, balstoties uz ES Direktīvas 2013/34/EU koncepciju. Tās paredz administratīva sloga samazinājumu maziem un vidējiem uzņēmumiem, kas tiek atbrīvoti no vairākām prasībām - aktīvu atzīšanai un novērtēšanai, uzrādāmās informācijas pielikumos, u.tml. Vienlaikus jāņem vērā, ka mainīti kritēriji finanšu pārskatu revīzijai, ko daudzos gadījumos varēs aizstāt ar ierobežoto pārbaudi (sīkāk ar kritērijiem var iepazīties mūsu mājas lapā).

Aktuālais jautājums: kā aizpildīt uzņēmuma finanšu pārskatu EDS formu un cik efektīvas būs ierobežotās finanšu pārbaudes, kas aizstāj revīziju? Un, vai nodokļu zaudējumu politikas maiņa turpmāk palielinās uzņēmumu finanšu atbalstu labdarības, kultūras, izglītības un sporta projektiem ziedojumu veidā?

!!! Baker Tilly Baltics audita klientiem piedāvājām bezmaksas semināru par jauno Likumu un pārskata sagatavošanu EDS sistēmā. Pieteikšanās pa epastu: office@bakertillybaltics.lv

Nodokļu ieturējumi nerezidentiem

Par darījumiem ar nerezidentiem, kas veikti 2016. gadā, ja nodoklis nav bijis ieturēts, nodokļu atvieglojumu formu uzņēmumi var iesniegt tāpat kā iepriekš – vienlaikus ar gada pārskatu un UIN deklarāciju par 2016. gadu. Papildus, sākot ar 2017. gadu, uzņēmumu grāmatvežiem būs pienākums iesniegt VID pārskatus (MK noteikumu Nr. 556 18. pielikumu) par visiem nerezidentu gūtajiem ienākumiem Latvijā. Šī prasība attiecas uz **jebkuru izmaksu nerezidentam** (ne tikai izmaksām, kas bija vai ir ieturējuma nodokļa objekts), lai izpildītu BEPS (*nodokļa bāzes erozija un peļņas novirzīšana*) un ES Padomes direktīvas Nr.2011/16/ES (kas paredz daudz ciešāku ES dalībvalstu sadarbību nodokļu jomā, ietverot informācijas apmaiņu par nerezidentu gūtajiem) prasības. Līdz ar to, uzņēmumiem steidzami jāpielāgo savas grāmatvedības sistēmas šai jaunajai prasībai, lai nākamgad, iesniedzot gada pārskatu par 2017.gadu, deklarācijas sagatavošana būtu mazāk sarežģīta. Atgādinām, ka teritorijas un valstis, uz kurām attiecināma ESAO daudzpusējā konvencija par savstarpējo administratīvo palīdzību nodokļu jomā, vairs nav uzskatāmas par zemu nodokļu un beznodokļu teritorijām. Ministru kabineta zemu nodokļu un beznodokļu teritoriju sarakstā uz 01.01.2017. faktiski ir atlikušas vien 39 no sākotnēji (68) uzskaitītajām valstīm. Papildus, stājusies spēkā nodokļu konvencija ar Kipru, veicinot ne vien ieturējuma nodokļu atcelšanu visa veida konsultatīviem pakalpojumiem, bet arī nodokļu informācijas apmaiņu.

Aktuālais jautājums: Vai dalība ESAO un BEPS uz Latviju neatstās lielāku ietekmi par Brexit?

PVN deklarāciju izmaiņas

PVN jomā notikušas vairāk administratīva rakstura izmaiņas, kā piemēram:

- Jaunreģistrētiem PVN maksātājiem taksācijas periods pirmos 6 mēnešus būs viens mēnesis (nevis kā iepriekš – ceturksnis). No 2017. gada atcelts PVN taksācijas periods - ½ no kalendāra gada;
- Likumdošanā noapaļotas summas, kuru atcerēšanās pēc euro ieviešanas bija atmiņas treniņš;
- Turpinot cīņu ar t.s. “dzīvesveida uzņēmumiem”, ierobežota iespēja atskaitīt priekšnodokli arī par tādu kravas (N1 kategorijas) automašīnu, kas pēc būtības tiek lietota pasažieru pārvadājumiem. Līdz ar to kravas automašīnas, kuru vērtība pārsniedz 50 000 EUR (neskaitot PVN), no 2017.gada uzskatāmas par “reprezentatīvu” auto.
- Pārējās PVN izmaiņas nav tik būtiskas vai arī skar atsevišķas pozīcijas un/vai nozares:
  - ✓ Turpmāk nav jāsniedz PVN deklarācijas pielikums par piegādāto preču vērtību sadalījumā pa brīvostām un speciālām ekonomiskām zonām (PVN5), savukārt lauksaimniecības produkcijas pārstrādātājiem - pārskats par taksācijas gadā no katra konkrētā lauksaimnieka saņemtās lauksaimniecības produkcijas daudzumu un vērtību (turpmāk tas būs sīkāk atšifrējams PVN deklarācijas pielikumos);
  - ✓ Ieviesta PVN apgrieztā (reversā) maksāšanas kārtība dārgmetāliem pie kādiem pieskaitāmi: neapstrādāti dārgmetāli un to pusfabrikāti, dārgmetālu sakausesjumi un to pusfabrikāti, dārgmetālu plakēti metāli, dārgmetālu lūžņu un atlūzu piegādes (PVN likumā tagad par šo ir jauns 143.3 pants). Līdz ar to, nozares, kur reverso PVN Latvijā vēl varētu ieviest, nav daudz un tās aptver vien lielākos tirgus dalībniekus telekomunikāciju, gāzes un elektrības nozarē.

Aktuālais jautājums: Vai sagaidāms, ka 2017. gadā VID vēl aktīvāk analizēs konkrētas nozares, izmantojot savas tiesības pieprasīt uzņēmumiem PVN deklarācijas reizi mēnesī (nevis taksācijas periodā, kā tas bijis līdz šim)?

Ekonomikas pamatnozāre - nodokļi būvniecībā

Ar mērķi mazināt fiktīvu uzņēmumu piesaisti, kā arī neidentificētu darbinieku nodarbināšanu, no 2017.gada 1. jūlija **ģenerāluzņēmējam** tiks uzlikts **pienākums, par katru apakšuzņēmēja darba ņēmēju**, kas nodarbināts ģenerāluzņēmēja būvobjektā, **uzskaitīt tā darba laiku un aprēķināt, maksāt atbildības nodrošinājumu** (=VSAOI). Tādējādi izpildīto darbu aktos un tāmēs norādītās VSAOI izmaksas ģenerāluzņēmējs nevis pārskaitīs apakšuzņēmējam, bet gan tieši valsts budžetā. Pagaidām šis pienākums attieksies vienīgi uz tiem ģenerāluzņēmējiem, kuri noslēguši publisku būvdarbu līgumu saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu vai arī būvdarbu līgumu ar sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma izpratnē.

Ģenerāluzņēmējam objektā būs jāveic faktiski nostrādāto stundu uzskaiti par katru apakšuzņēmēju darba ņēmēju un reizinot šo stundu skaitu ar stundas tarifa likmi (par pamatu ņemot valstī noteikto minimālo mēneša darba algu – 380 EUR) un VSAOI likmi darba ņēmējam un darba devējam, būs jāaprēķina atbildības nodrošinājuma maksājums, ko līdz **katra mēneša 20. datumam kopā ar VID pārskatu par iepriekšējo mēnesi būs jāiemaksā VID deponēto naudas līdzekļu kontā**. Ģenerāluzņēmējs atbildības nodrošinājumu par katru apakšuzņēmēja darba ņēmēju, kas nodarbināts galvenā būvdarbu veicēja būvobjektā, aprēķinās un maksās līdz brīdim, kad tiek sasniegts līgumā noteiktais uz darbu būvobjektā attiecināmais VSAOI apjoms. Tādējādi gadījumos, kad apakšuzņēmējs, pārsniedzot līguma summu attiecībā uz darba spēka nodokļiem, turpina darbus galvenā būvdarbu veicēja objektā uz sava rēķina, piemēram, lai novērstu trūkumus, galvenais būvdarbu veicējs atbildības nodrošinājumu nemaksā. VID tālāk šo atbildības nodrošinājumu informācijas sistēmā attiecina un uzskaita kā apakšuzņēmēja veiktās VSAOI, ko apakšuzņēmējs varēs izmantot turpmākajiem VSAOI maksājumiem 3 gadu laikā no atbildīgas nodrošinājuma maksāšanas termiņa.

Aktuālais jautājums: Vai likuma izmaiņas neveicinās apakšuzņēmēju piesaisti no tuvējām ES dalībvalstīm uz termiņu, kas nepārsniedz nodokļu konvencijā pieļaujamo darbības termiņu bez pastāvīgās pārstāvniecības reģistrācijas Latvijā?

VSAOI un mikrouzņēmumi

Vecgada jampadracis par mikrouzņēmuma nodokli un minimālajām sociālās apdrošināšanas iemaksām beidzies ne ar ko jeb t.s. liela brēka, maza vilna, jo:

- Nekas nav mainījies attiecībā uz VSAOI darba ņēmējiem, kuri nestrādā pilnu slodzi;
- Savukārt, mikrouzņēmumi var turpināt darboties visu nākamo gadu ar piebildi, ka līdzšinējā 9% nodokļu likme ir palielināta uz 12% (ja apgrozījums nepārsniedz 7 000 EUR) un 15% (tiem, kas pārsniedz).

Tomēr jāņem vērā, ka šis nav ilgtermiņa risinājums un visticamāk, ka pēc pašvaldību vēlēšanām 2017. gada jūnijā uzņēmumiem ir jāaprēķinās ar būtiskām nodokļu izmaiņām. Kādām tieši, ir grūti prognozēt, viss atkarīgs ne tikai no pašmāju ekonomikas un budžeta vajadzībām, bet arī ārējiem faktoriem – OECD un Pasaules bankas ieteikumiem. Visticamāk, nodokļu smaguma centrs no uzņēmumiem palēnām pārvirzīsies uz indivīdiem, palielinot vecuma pensiju sliekšni un ieviešot progresīvā nodokļa elementus kapitāla ienākuma nodokļa maksātājiem. Var sagaidīt arī nekustamā īpašuma nodokļa likmju kāpumu. Tomēr, attiecībā uz darbaspēku nodokļu samazināšanu ir arī labas ziņas - likumdevējs ir sācis samazināt par darba ņēmēju labā veiktos algas nodokļu iemaksas par dažāda veida materiālo stimulēšanu un labumiem. Tā piemēram, izpildot virkni priekšnosacījumu, sākot ar 2017. gadu no algas nodokļa tiks atbrīvotas arī kolektīvajos darba līgumos noteiktās brīvpusdienas līdz 40 EUR apmērā uz vienu uzņēmuma darbinieku katru mēnesi (jeb 480 EUR gadā).

Aktuālais jautājums: Vai brīvpusdienu piešķiršana darbiniekiem būtu jāuztver kā signāls nodokļu sistēmas pakāpeniskām izmaiņām pārnesot nodokļu slogu no darba ņēmējiem uz uzņēmumu īpašniekiem, kas kopumā dotu pozitīvu signālu tautsaimniecības un uzņēmumu izaugsmei?

Fiskālais atbalsts jaunuzņēmumiem

Vienlaikus, ir pieņemts Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums, kas stājas spēkā no 1. janvāra. Idejas autori LIAA un "biznesa eņģeļi" asociācija ir centušies komercializēt pētniecības produktus Latvijā. Būtiskākie aspekti ir sekojoši:

- ✓ Galvenā prasība – inovatīvs produkts, kas ir prece vai pakalpojums ar augstu pievienoto vērtību;
- ✓ Ierobežotas nozares - neattiecas uz zvejniecību un lauksaimniecību, kā arī preču eksporta tīkla izveidi un veicināšanu;
- ✓ Būtiskas darbaspēka nodokļu atlaides, t.sk. kvalificētam darbspēkam¹ ;
- ✓ Atbalsta programmas periodā gūto peļņu nevar sadalīt dividendēs;
- ✓ Jaunuzņēmuma peļņai tiks piešķirta 100% UIN atlaide, bet vienlaikus ierobežota zaudējumu pārņemšana;
- ✓ Pirmos 2 darbības gadus ieņēmumi nevar pārsniegt 200 000 EUR;
- ✓ "biznesa eņģeļim", kas ir nesaistīta persona, uzņēmuma pamatkapitālā katru gadu ir jāiegulda 30 000 EUR;
- ✓ Jaunuzņēmumu administrēšana, t.sk. nodokļi, šķiet smagnēji. Ir arī bažas par to, cik godprātīgi likums praksē tiks iedzīvināts, ņemot vērā daudzus ierobežojumus un speciālās nodokļu atlaides, kā arī subjektivisma iespēju kritēriju piemērošanā.

Aktuālais jautājums: Vai nepastāv iespēja, ka zināms daudzums mikrouzņēmumu nodokļu maksātāju 2017. gadā pāries strādāt jaunuzņēmumu režīmā?

---

¹ Iespēja maksāt fiksētu nodokli par jaunuzņēmuma darbiniekiem, no kuriem 70% jābūt ar atbilstošu maģistra vai doktora grādu, kas nozīmēs 34.09% no 2x 380 EUR jeb fiksēta maksa 259.08 EUR mēnesī neatkarīgi no nodarbināto skaita ar piebildi, ka Jaunuzņēmuma darbinieka bruto darba alga nepārsniedz Solidaritātes nodokļa likumā noteikto sliekšni – 4050 EUR; pārsniedzot šo sliekšni, ir jāmaksā 34.09% nodoklis. Bez tam, 10% ir jānovirza valsts vai privātajā pensiju sistēmā, par ko līdz 2017. gada 15. aprīlim jaunuzņēmumiem ir jāpaziņo VID.